

УДК 378.4 (477.83-25):902 (477.8)

**АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У МЕЖИРІЧЧІ
ЗАХІДНОГО БУГУ ТА ІКВИ**

Ярослав ОНИЦУК

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра археології та історії стародавнього світу

У статті описано понад 100-літню історію археологічних досліджень науковців Львівського університету у межиріччі Західного Бугу та Ікви, подано результати розкопок археологічних пам'яток, характеризуються багаті колекції знахідок, які зберігаються в різноманітних музейних збірках України.

Ключові слова: історія досліджень, археологічні пам'ятки, дослідники, поселення, могильники.

Історія археологічних досліджень Львівського університету у межиріччі Стиру та Ікви сягає останньої чверті ХІХ ст. Саме тоді в Галичині активізуються роботи зі збору та колекціонування історичних старожитностей, проводяться перші археологічні розкопки у Галичі, Звенигороді, Львові. І чи не основну роль у цьому відіграв Львівський університет, як один з найбільших тогочасних центрів освіти і науки в краї.

Перші наукові розкопки пов'язані з постаттю професора австрійської історії Львівського університету, державного охоронця пам'яток старовини на території Східної Галичини Ісидора Шараневича. У 1895 р. під час ремонту дороги між селами Чехи (тепер с. Лугове) і Заболотці на Бродівщині, на полі поміщика А. Краєвського було знайдено урну з перепаленими людськими останками і декілька предметів поховального інвентарю. У результаті розкопок 1895–1897 рр., які І. Шараневич провів за допомогою вчителя місцевої школи Я. Сподарика і двох студентів університету – В. Кухарського та Б. Яновського, було відкрито великий біригуальний могильник з більш як 350 похованнями¹, віднесеними згодом до висоцької культури. У червні 1895 р. активну участь у дослідженнях прийняв М. Грушевський – тодішній звичайний професор кафедри загальної історії Львівського університету, самостійно розкопавши 14 могил².

Протягом 1895–1896 рр. І. Шараневич вивчає ще 17 аналогічних захоронень у сусідньому с. Висоцьке. Аналізуючи виявлений матеріал, дослідник прийшов до висновку, що поховальні пам'ятки у Чехах і Висоцьку існували у перехідний період від епохи бронзи до заліза³.

Серед видатних дослідників-археологів першої чверті ХХ ст. виділяється Кароль Гадачек – засновник і перший професор кафедри археології Львівського університету. Ще будучи студентом Віденського університету у 1898–1899 рр. він проводить розкопки багатощарового поселення у с. Неслухів (тепер Кам'яно-Бузького р-ну) у басейні Західного Бугу, де, згідно опублікованого у 1900 р. звіту, дослідив 18 житлових та низку господарських споруд культури полів поховань⁴. У 1904 р. уже як приват-доцент університету у Львові, продовжує розпочаті І. Шараневичем розкопки у с. Чехах⁵, а також відкриває два перші поселення цього ж часу у с. Ясенів (ур. Корчунок і На сморках) на Бродівщині⁶.

У 1905 і 1907 рр. К. Гадачек в якості професора Львівського університету та консерватора Центральної комісії старожитностей проводить розкопки на території Пліснеського городища у Підгірцях. Об'єктом його зацікавлення стали дитинець, де він заклав кілька траншей, і курганний могильник в ур. Поруби. Загалом дослідник розкопав 8 курганів, вивчив їх стратиграфію, розташування покійників, виявив 2 бронзові персні, бронзовий браслет, 6 срібних дротинок, залізний обруч від відра, ніж, глиняний горщик, фрагменти посуду. Як зауважив К. Гадачек, його роботи на Пліснеську спростували помилкові висновки багатьох попередніх дослідників городища⁷.

Великий вклад у вивчення археологічних пам'яток у межиріччі Західного Бугу та Ікви зробив приват-доцент Львівського університету Тадеуш Сулімірський. Працюючи над написанням габілітаційної дисертації "*Kultura wysoka*", вчений здійснює дальші розкопки на могильниках у Чехах та Висоцьку (1929 р.). Зокрема у Висоцьку він розкопав 133 поховання⁸. На початку 1930-х рр. під керівництвом Т. Сулімірського проводяться дослідження поховальних пам'яток цього часу у Жуличах та Гончарівці Золочівського р-ну. В околицях с. Почапи (між селами Почапи і Хильчиці) на Золочівщині Т. Сулімірський розкопує висоцьке поселення із залишками напівземлянкової житлової споруди і бронзоліварної майстерні. На підставі проведених робіт у 1931 р. він захищає докторську дисертацію на тему "*Kultura wysoka*", а також публікує монографію з однойменною назвою⁹.

У цей же час археологічні дослідження в окресленому районі проводить асистент кафедри доісторичної археології (праісторії) Ян Брик. Його наукові зацікавлення, в основному, торкалися епохи середнього кам'яного віку. Розкопки здійснюються у с. Хильчиці Золочівського р-ну, де було відкрито три стоянки з мішаним мезо-неолітичним інвентарем¹⁰. У 1924 р. Я. Брик досліджує декілька пам'яток доби мезоліту у селах Лев'ятин і Гаї-Лев'ятинські Радивилівського р-ну Рівненської обл.¹¹ У 1930 р. у смт. Красному Буського р-ну він розкопує курганний могильник висоцької культури. Під час робіт виявлено 9 поодиноких та одне парне тілопокладення. Аналіз поховального інвентарю і наявність курганного насипу дали можливість досліднику припустити певні зміни в поховальному обряді висоцьких племен на пізньому етапі їхнього існування¹².

Одним із найвизначніших представників університетської археологічної школи у Львові вважається Ярослав Пастернак. Працюючи завідувачем кафедри археології, він у 1940 р. здійснює дослідження Пліснеського городища. Розкопки проводяться на дитинці, де археолог заклав сім розвідкових траншей, і посаді – дві траншеї. У результаті було знайдено багато важливого матеріалу: кераміку, фрагменти полив'яних плиток на підлогу, бронзову декоровану поясну пряжку, бронзовий браслет¹³. Тоді ж розкопано один курган на могильнику¹⁴.

Унікальною знахідкою, виявленою Я. Пастернаком на дитинці, є кістяна різьблена пластинка із зображенням воїна в повному озброєнні за оборонним муром або вежею. Її функціональне призначення залишається дискусійним: Я. Пастернак вважав предмет фрагментом іконки XI–XII ст.¹⁵ Натомість В. Даркевич припускає що він є складовою частиною кістяної шкатулки і має західноєвропейське походження¹⁶.

Вихованцем кафедри археології Львівського університету 1930-х років був Іван Старчук. У післявоєнний час (1946–1949), працюючи доцентом кафедри історії стародавнього світу та археології, він проводить розкопки на Пліснеську. Застосування методики дослідження великими площами дало можливість докладніше вивчити планіграфію і стратиграфію пам'ятки, уточнити її хронологію, систему і принципи забудови дитинця, виявити численний рухомий матеріал. Одночасно І. Старчук досліджує чотири поховання на території курганного могильника в ур. “Поруби”¹⁷.

З 1950-х років археологічні дослідження Львівського університету дещо скорочуються. Це було пов'язано, насамперед, із поступовим переміщенням центру археологічної науки у Львові зі стін університету ім. І. Франка у відділ археології Інституту суспільних наук АН УРСР. У 1949 р. було реорганізовано кафедру історії стародавнього світу та археології у кафедру історії стародавнього світу і середніх віків. Не принесло суттєвого покращення включення у 1963 р. до складу Львівського університету Інституту суспільних наук. Вважається, що такий крок Президії АН УРСР негативно позначився на роботі насамперед відділу археології Інституту¹⁸. На думку О. Ситника, “...у 1960-х роках у Львівському університеті простежується тенденція повного “викорінення” археології, як науки і окремого напрямку історичних досліджень...”¹⁹.

Певне пожвавлення археологічних досліджень в університеті ім. І. Франка відбулося з приходом у 1969 р. на кафедру історії стародавнього світу і середніх віків Миколи Пелешчина. Працюючи над плановою темою “Трипільські племена Західної Волині в III тис. до н. е.” він проводить дослідження у Львівській, Рівненській, Волинській областях в рамках археологічної практики студентів²⁰. У 1972–1973 рр. М. Пелешчин здійснює розкопки на енеолітичному поселенні у с. Голишів Луцького р-ну в Буго-Стирському межиріччі. Відкрито залишки чотирьох жител та кількох господарських споруд у вигляді ям, рештки великих вогнищ. Поряд з

поселенням виявлено могильник, на якому досліджено близько 10 одиночних інгумаційних захоронень, покладених у скорченому положенні. Пам'ятки були датовані пізньотрипільською та волинською групою лендельської культури²¹.

У 1975 р. під час обстеження берегів Хрінницького водосховища на р. Стир (с. Хрінники Демидівського р-ну Рівненської обл.) відкрито залишки поруйнованого ерозією ґрунту багатшарового поселення. Серед виявлених матеріалів – кераміка і знаряддя праці культури кулястих амфор²².

Упродовж трьох сезонів (1977–1979) М. Пелешин майже повністю розкопує поселення культури лінійно-стрічкової кераміки у с. Тадані Кам'яно-Бузького р-ну на Львівщині. На дослідженій площі (близько 2120 м²) відкрито 16 різних ям, які входили до складу близько 15 житлово-господарських комплексів, знайдено велику кількість предметів матеріальної і духовної культури²³. Крім цього, вдалося виявити одну житлову споруду культури шнурової кераміки із супровідним матеріалом у вигляді фрагментів кераміки та знарядь праці²⁴.

Важливі матеріали до вивчення культури лійчастого посуду були отримані під час досліджень 1981 р. у с. Старий Добротвір Кам'яно-Бузького р-ну Львівської обл., які проводила Волинсько-Дністровська експедиція Львівського університету під керівництвом М. Пелешина. Зокрема на площі 596 м² знайдено житлову споруду з глиняною піччю, залишки декількох печей від наземних будівель, господарські ями, кераміка тощо²⁵.

Експедиції Львівського університету ім. І. Франка у цей час проводили дослідження пам'яток не тільки енеолітичного періоду. Зокрема, у 1980 р. під керівництвом М. Пелешина і Р. Чайки студенти історичного факультету здійснювали розкопки Пліснеського городища в с. Підгірці. Загалом на пам'ятці закладено два розкопи: перший у вигляді траншеї розмірами 40?4 м на дитинці і другий (24?6 м) – на посаді. Крім того, проведено дослідження одного кургану на могильнику в ур. Поруби. У результаті розкопок виявлено залишки двох жител на дитинці, дві споруди і стільки ж вогнищ відкритого типу на посаді, а також роздавлений горщик у похованні на могильнику²⁶.

Одночасно експедиція провела розвідку в околицях с. Підгірці. Зокрема, на відстані 0,5 км на південний схід від центра села, на розділеному яром плато, відкрито поселення висоцької культури. Неподалік від нього – сліди первісної виробки кременю²⁷.

На початку 1980-х років під час чергових розвідок археологічних пам'яток у басейні Західного Бугу М. Пелешин виявив двошарове поселення доби неоліту та Київської Русі (IX–X ст.) в околицях с. Йосипівка Радохівського р-ну Львівської обл.²⁸

Велике значення для розвитку археології у Львівському університеті мало створення у 1985 р. на історичному факультеті Науково-дослідної лабораторії історичних та археологічних досліджень (НДЛ-81). Новостворена

установа взяла на себе матеріальне забезпечення навчальних археологічних практик студентів факультету, виконуючи, в основному, госпдоговірну тематику досліджень²⁹. Зокрема, в межах теми “Комплексне археологічне дослідження секторів “А” і “Б” 5-го мікрорайону “Долинний” та нового житлового мікрорайону в місті Червонограді на Львівщині” (керівник М. Пелешин) у 1989–1993 рр. експедицією університету обстежено західну частину м. Червонограда, відведену під забудову. Дослідженнями відкрито багаточислове поселення доби енеоліту – раннього заліза, що розташоване у широкій заплаві р. Солокії неподалік впадіння її у Західний Буг. З виявлених матеріалів опублікований лише комплекс культури лійчастого посуду, який складався із залишків двох жител, вісьмох місць обробки кременю, а також великої кількості керамічного та крем'яного інвентаря³⁰.

У 1995 р., виконуючи тему “Історико-археологічне дослідження території трас магістральних нафтопроводів “Дружба” та прилеглих до них земель на території України”, археологічний загін університету (керівник – Петро Довгань) проводить вивчення території, розташованої вздовж траси нафтопроводу у Золочівському і Бродівському р-нах. У результаті виявлено три нові поселення різних періодів існування у Золочівському і п'ять – у Бродівському р-нах, а також перевірено стан збереження вже відомих археологічних пам'яток³¹.

У 1996–1997 рр. експедицією університету здійснені дослідження пам'ятки висоцької культури у с. Підлисса Золочівського р-ну, розташованої неподалік музею-садиби Маркіяна Шашкевича. Внаслідок розкопок зібрано численний керамічний матеріал у вигляді горщиків, мисок, черпаків, горняток тощо. Оскільки культурний шар на території місцезнаходження простежити не вдалося, питання інтерпретації пам'ятки залишилося відкритим. Було висловлене, однак, припущення, що це могло бути місце короткочасного перебування людей висоцької общини на шляху до поселення чи могильника³².

У 1998 р. експедицією університету проведено обстеження території, прилеглої до траси нафтопроводу “Дружба”, починаючи від границі Львівської обл. до с. Смига Дубнівського р-ну Рівненської обл. (керівник заgonу – Ярослав Онишук). Загалом, на окресленій території було відкрито 6 нових різночасових поселень (Гайки Ситенські, Іванівна I–III, Жовтневе, Комарівка), розташованих на берегах рік Ситенька, Пляшівка та Іква³³.

Археологічні дослідження на вододілі Західного Бугу та Ікви проводилися за темою “Проблеми історії населення Вороняцького вододільного хребта у I тис. до н. е.”. Зокрема, у 1998 р. Бродівський загін експедиції університету (керівник – Я. Онишук) провів розкопки біритуального могильника висоцької культури у с. Накваша (Накваша V), розташованого у верхів'ях р. Ікви. У результаті досліджено кремаційне та інгумаційне захоронення, знайдено 11 мініатюрних поховальних посудинок у

вигляді горщиків, мисок, чашок, черпака, а також уламки кухонної кераміки, фрагмент залізного ножа та кам'яний брусок для загострення бритви. На думку дослідників, могильник в Накваші відноситься до групи поховальних пам'яток з кам'яними конструкціями т. зв. скринькового типу³⁴.

Одночасно з розкопками на могильнику здійснено розвідкові дослідження багатощарового поселення Накваша I на правому березі р. Ікви. Відкрито залишки наземного та напівземлянкового жител вельбарської культури та Київської Русі (XI–XII ст.), зібрано фрагменти кераміки, знаряддя праці і предмети побуту зазначених періодів³⁵.

У польовому сезоні 1999 р. проводилися розкопки двох пам'яток висоцької культури у с. Суховоля Бродівського р-ну (Суховоля I, Суховоля VII) у басейні ріки Стир та продовжено роботи у с. Накваша на поселенні Накваша I. У Суховолі досліджено залишки господарської споруди наземного типу з ліпною висоцькою керамікою (Суховоля I), а також напівземлянкову житлову споруду (Суховоля VII) з численним рухомим матеріалом³⁶. У Накваші відкрито добре збережену напівземлянку з піччю–кам'янкою і матеріалом, який датує об'єкт кінцем IX ст.³⁷

У 2000 р. з ініціативи Науково-дослідної лабораторії історичних та археологічних досліджень започатковується тема “Історико-археологічне дослідження літописного давньоруського городища Пліснесько Бродівського р-ну Львівської обл.” (керівник теми – М. Рожик)³⁸. Метою експедиції (загальний керівник – Я. Онищук, керівник розкопок – М. Филипчук) було проведення археологічно-рекультивацийних робіт на території дитинця. Дослідження здійснювалися на місці старої траншеї, яка перерізувала дитинець із північного сходу на південний захід. У результаті вдалося виявити залишки кількох наземних та одну заглиблену житлову споруду XII–XIII ст., зібрано велику кількість фрагментів кераміки, знаряддя праці та предмети побуду давньоукраїнського населення городища. На жаль, через певні обставини тема надалі не була продовжена, а матеріали розкопок опубліковані частково.

Важливі результати до вивчення поховального обряду висоцького населення верхів'їв р. Ікви принесли рятівні дослідження експедиції Львівського історичного музею та Львівського університету (керівник – Я. Онищук) у с. Накваша Бродівського р-ну на території поселення Накваша IV. У 2000 р. під час будівельних робіт там виявлено залишки групового тілопокладення. Розкопи засвідчили наявність захоронення у невеликій за розмірами ямі. Загалом, відкрито останки семи осіб, похованих за обрядом, характерним для висоцької культури³⁹.

Починаючи від 2001 р., Бродівський археологічний загін університету проводить дослідження багатощарового поселення біля с. Дудин Бродівського р-ну (Дудин II) у верхів'ях р. Ікви (керівник – Я. Онищук). Впродовж п'яти польових сезонів відкрито біля 500 м² площі, виявлено залишки наземної житлової споруди вельбарської культури, напівземлянки з

пічкою-кам'яною XI–XII ст., наземної будівлі стовпово-каркасної конструкції цього ж часу громадського або культового призначення, зібрано більше 1000 фрагментів кераміки, знаряддя праці та предмети побуту городоцько-здовбицької, вельбарської культур, доби Київської Русі XI–XIII ст. Унікальною знахідкою з поселення Дудин II є золота підвіска-кулон кінця IV ст., виготовлена у поліхромному стилі. Результати досліджень пам'ятки відображені в ряді статей і публікацій⁴⁰.

Впродовж польових сезонів 2004–2005 рр. група студентів історичного факультету приймала участь у дослідженнях багатощарового поселення біля с. Хрінники Демидівського р-ну Рівненської обл. у складі Волинської рятівної археологічної експедиції Інституту археології НАН України. Керівник експедиції – заступник директора Інституту археології НАН України, професор кафедри археології та історії стародавнього світу Львівського університету ім. І. Франка Д. Козак. За час 10-літньої історії дослідження тут відкрито 4,5 тис. м² площі, виявлено матеріали бронзового, ранньозалізного, ранньослов'янського періодів та Київської Русі⁴¹.

У 2000 р. з ініціативи співробітників кафедри археології, античності та середньовіччя, археологічного музею університету та при сприянні адміністрації закладу створюється Інститут археології Львівського університету (директор – М. Филипчук). Археологічні дослідження Інституту визначаються темою “Етнокультурні та державотворчі процеси у Верхньому Подністрів'ї, Західному Побужжі та Повісленні у I–на початку II тис. н. е.”⁴². На базі Буської гімназії ім. Є. Петрушевича виконувалися госпдоговірні теми “Проведення археологічних робіт на території міста Буська”⁴³ та “Археологічні дослідження літописного Буська”⁴⁴. У результаті розкопок (керівник – П. Довгань) було з'ясовано планувальну структуру літописного Буська в центральній частині городища, виявлено залишки 25 житлових споруд заглибленого і наземного типів, три господарські ями, одне поховання, зібрано численний речовий матеріал⁴⁵.

У 2004 р. Інститут археології провів рятівні археологічні дослідження на території літописного Пліснеська і терасах садово-паркової зони Підгорецького замку (керівник – М. Филипчук). Були отримані нові матеріали до вивчення забудови дитинця городища слов'янського і давньоруського періодів, уточнено час закладення і реконструкції верхньої і нижньої терас замку.⁴⁶

Таким чином, археологічні дослідження Львівського національного університету ім. І. Франка в межиріччі Західного Бугу та Ікви, започатковані розкопками у Чехах і Висоцьку, мають більш як 100-літню історію. За цей час відкрито і досліджено велику кількість пам'яток давнини, вивчено особливості культурного та етнічного розвитку населення цієї території, починаючи від епохи кам'яного віку і закінчуючи періодом пізнього середньовіччя. Зібрано та опрацьовано колекції матеріалів, які на сьогодні зберігаються в різних музеях України.

- ¹ Szaraniewicz I. Cmentarzyska przedhistoryczne w Czechach i Wysocku w powiecie brodzkim, odkryte w 1895, 1896 i 1897 // TeKa konserwatorska. Lwow, 1900. R. II. S. 1–30; *Сподарик Я. Н.* О раскопках въ с. Чехи и Высоцко / Ваврик В. Р. Основные черты литературной деятельности Исидора Ивановича Шараневича: отзывы о Шараневича его современниковъ // Временник Ставропигийского Института съ месяцесловомъ на 1930 годъ. Львовъ 1929. С. 118–120.
- ² *Грушевський М.* Похоронне поле кам'яного віку в с. Чехах (пов. Брідський) // ЗНТШ. Львів, 1895. Т. 6. С. 11–12; *Його ж.* Дальші розкопки в Чехах // ЗНТШ. Львів, 1895. Т. 7. С. 1; *Його ж.* Похоронне поле в с. Чехах // ЗНТШ. Львів, 1899. Т. 31. С. 1–22.
- ³ Szaraniewicz I. Cmentarzyska przedhistoryczne... S. 22.
- ⁴ *Nadacek K.* Z badań archeologicznych w dorzeczu Bugu: Grabarka Niesłuchowska // TeKa konserwatorska. Lwow, 1900. S. 48–59, 71–86.
- ⁵ *Nadacek K.* Dział pszedhistoryczny // Pszewodnik po Muzeum Dzieduszuckich. Lwow, 1907. S. 95.
- ⁶ Sprawozdanie Grona konserwatorow i korespondentow Galicyi Wschodniej. Krakow, 1905. № 30–40. S. 8.
- ⁷ Sprawozdanie Grona konserwatorow..., 1905. №30–40. S. 9; 1907, № 52–63. S. 5; *Janusz B.* Zabytki przedhistoryczne Galicyi Wschodniej. Lwow, 1918. S. 286–287; *Погоральський Я.* Пам'ятки доби Київської Русі у дослідженнях археологів Львівського університету // АДЛУ. Львів, 2005. Вип. 8. С. 136.
- ⁸ *Ситник О.* Постаті археології Львівського університету у фокусі столітньої історії // АДЛУ. Львів, 2005. Вип. 8. С. 19.
- ⁹ *Sulimirski T.* Kultura wysocka. Krakow, 1931. 203 s.
- ¹⁰ *Білас Н.* Археологічна наука у Львівському університеті (XIX – 30–ті рр. XX ст.) // АДЛУ. Львів, 2005. Вип. 8. С. 87.
- ¹¹ *Bryk J.* Osady epoki kamiennej na wydmach Nadbużańskich // WA. Lwow, 1924. T. IX. S. 58.
- ¹² *Bryk J.* Kurhany w Rusiłowie i Krasnem // Materiały prahistoryczne. Kraków, 1933. T. 1. S. 89–96.
- ¹³ *Погоральський Я.* Пам'ятки доби Київської Русі... С. 140.
- ¹⁴ *Кучера М. П.* Древній Пліснеськ // АП УРСР. Київ, 1962. С. 11.
- ¹⁵ *Пастернак Я.* Археологія України. Торонто, 1960. С. 539–540.
- ¹⁶ *Даркевич В. П.* Произведения западного художественного ремесла в Восточной Европе // САИ. Москва, 1966. Вып. Е 1–57. С. 10.
- ¹⁷ *Старчук І.* Розкопки на городищі Пліснесько // АП УРСР. Київ, 1949. Т. 1. С. 76–84; *Його ж.* Розкопки городища Пліснеська в 1947–1948 рр. // АП УРСР. Київ, 1952. Т. III. С. 379–394; *Його ж.* Розкопки на городищі Пліснесько в 1949 р. // АП УРСР. Київ, 1955. Т. V. С. 32–35.
- ¹⁸ *Галайчак Т., Луцький О.* Інститут суспільних наук: сторінки історії // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 2000. Вип. 7. С. 37.
- ¹⁹ *Ситник О.* Постаті археології Львівського університету... С. 24.
- ²⁰ Видатні дослідники української археології / Уклад. В. А. Рудий. Львів, 2005. С. 142.
- ²¹ *Пелецишин М. А.* Раскопки у с. Гольшев на Волини // АО 1972 г. Москва, 1973. С. 321; *Його ж.* Поселення та могильник в Голишеві і деякі проблеми періодизації

лендельської культури на Західній Волині // Волино–Подільські археологічні студії. Львів, 1998. Вип. I. С. 74–88.

²² *Пелецишин М.* Нові пам'ятки культури кулястих амфор у Західній Волині // Наукові записки. Львівський історичний музей. Львів, 1998. Вип. VII. С. 134–135.

²³ *Пелецишин М. А.* Раскопки у с. Тадани на Буге // АО 1977 г. Москва, 1978. С. 369–370; *Его же.* Исследования у с. Тадани на Буге // АО 1978 г. Москва, 1979. С. 383–385; *Его же.* Раскопки и разведки в Львовской области // АО 1979 г. Москва, 1980. С. 322; *Його ж.* Неолітичне поселення в с. Тадані на Західному Бугі // Львівський археологічний вісник. Львів, 1999. Вип. 1. С. 22–46.

²⁴ *Пелецишин М.* До питання про культурологічний процес на початку бронзової доби в межиріччі Західного Бугу і Стиру // Наукові записки. Львівський історичний музей. Львів, 1997. Ч. I. С. 62–63.

²⁵ *Пелецишин Н. А.* Исследования в западном Побужье // АО 1981 г. Москва, 1982. С. 305.

²⁶ *Пелецишин М., Чайка Р.* Літописне Пліснесько (за матеріалами розкопок 1980 року) // Брідщина. Броди, 1995. № 6–7. С. 14–18.

²⁷ Там само. С. 19–20.

²⁸ *Пелецишин М. А.* Нові археологічні пам'ятки на Львівщині // АДЛУ. Львів, 1998. Вип. 3. С. 104–105.

²⁹ *Касюхнич В.* Двадцять років у пошуках скарбів давньої історії // АДЛУ. Львів, 2005. Вип. 8. С. 214–220.

³⁰ *Пелецишин М.* З історії племен культури лійчастого посуду в західнобузькому Малому Поліссі // Наукові записки. Львівський історичний музей. Львів, 1999. Вип. VIII. С. 161–171.

³¹ *Довгань П. М.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. Львів, 1996. С. 16–18.

³² *Довгань П. М., Онищук Я. І.* Археологічні дослідження біля с. Підлисса (1995–1997 рр.) // АДЛУ. Львів, 1998. Вип. 3. С. 36–44; *Довгань П., Онищук Я.* Дослідження пам'ятки висоцької культури в с. Підлисса // Львівський археологічний вісник. Львів, 1999. Вип. 1. С. 52–58.

³³ *Онищук Я.* Археологічні розвідки на Малому Поліссі // Наукові записки. Львівський історичний музей. Львів, 1999. Вип. VIII. С. 192–196.

³⁴ *Онищук Я., Довгань П.* Археологічні дослідження в с. Накваша // Брідщина, 1999. № 14. С. 29–38; *Онищук Я. І., Довгань П. М.* Археологічні розкопки у верхів'ях р. Ікви // АБУ 1997–1998 рр. Київ, 1998. С. 122; *Онищук Я., Довгань П.* Археологічні дослідження біля с. Накваша у верхів'ях р. Ікви // АДЛУ. Львів, 2000. Вип. 4. С. 69–86.

³⁵ Там само.

³⁶ *Онищук Я.* Вивчення нових археологічних пам'яток в басейнах річок Ікви та Стиру // Брідщина. Броди, 2000. № 15. С. 13–18, 20–23; *Його ж.* Дослідження археологічних пам'яток біля с. Суховоля на Бродівщині // АДЛУ. Львів, 2005. Вип. 5. С. 180–196.

³⁷ *Онищук Я.* Нові матеріали до вивчення давньоукраїнських пам'яток Вороняцького горбогір'я // Галицько–Волинська держава (матеріали і дослідження). Львів, 1999. С. 23–25; *Його ж.* Вивчення нових археологічних пам'яток в басейнах річок Ікви та Стиру. С. 18–19.

³⁸ *Касюхнич В.* Двадцять років у пошуках скарбів давньої історії. С. 217–218.

³⁹ *Онищук Я.* Розвідкові археологічні дослідження в селі Накваша Бродівського р-ну Львівської області у 2000 році // ЗНТШ. Львів, 2002. Вип. ССXLIV. С. 534–544.

⁴⁰ *Онищук Я. І.* Розкопки багат шарового поселення Дудин–II у верхів'ях р. Ікви // Археологічні дослідження в Україні 2002–2002 рр. Київ, 2003. С. 219–220; *Онищук Я., Войцещук Н.* Дослідження на поселенні Дудин–II у 2001 р. // АДЛУ. Львів, 2003. Вип. 6. С. 162–173; *Онищук Я.* Фізико–хімічні дослідження металевих виробів з поселення Дудин–II на Волино–Подільському пограниччі (за матеріалами розкопок 2002 р.) // АДЛУ. Львів, 2004. Вип. 7. С. 67–71 + 3 таб. кол. ілюстр.; *Онищук Я.* Предмети провінційно–римського походження з поселення вельбарської культури Дудин–II на Волино–Подільському пограниччі // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 2003. Вип. 38. С. 587–595 + 2 кол. ілюстр.

⁴¹ *Козак Д., Прищепя Б., Шкоронад В.* Давні землероби Волині (пам'ятки археології на Хрінницькому водоймищі). Київ, 2004. 300 с.

⁴² Інститут археології // Наукова робота Львівського національного університету імені Івана Франка у 2001 році (звіт). Львів, 2002. С. 242.

⁴³ Інститут археології // Наукова робота Львівського національного університету... у 2003 році. Львів, 2004. С. 285; Інститут археології // Наукова робота Львівського національного університету... у 2001 році. Львів, 2002. С. 242.

⁴⁴ Інститут археології // Наукова робота Львівського національного університету... у 2004 році. Львів, 2005. С. 275.

⁴⁵ Там само.

⁴⁶ Там само.

ARCHAEOLOGICAL RESEARCHES IN THE AREA BETWEEN WESTERN BUG AND IKWA BY ARCHAEOLOGISTS OF LVIV UNIVERSITY

Jaroslav ONYSCHUK

Ivan Franko National University of L'viv,
the Chair of Archaeology and history of Ancient World

More than a hundred years long history of archaeological investigations of Lviv University in the area between Western Bug and Ikwa and results of excavations of archaeological sites are analyzed at the paper. Rich collections of artifacts preserved now in different museums of Ukraine are characterized.

Key words: history of investigations, archaeological sites, investigators, settlements, burial complexes.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2006

Прийнята до друку 17.04.2006